

Πλήρης εμβολιαστική κάλυψη με δύο δόσεις για όλες τις χώρες της υψηλίου ή χορήγηση τρίτης αναμνηστικής δόσης στις ανεπτυγμένες χώρες;

Η χορήγηση μιας τρίτης αναμνηστικής δόσης του εμβολίου έναντι του SARS-CoV-2 προκειμένου να επιτευχθεί ισχυρό ανοσιακό τείχος προστασίας έναντι των αναδυόμενων μεταλλάξεων αποτελεί φλέγον ζήτημα σε παγκόσμιο επίπεδο. Αρκετές χώρες όπως το Ισραήλ, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Σουηδία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα ήδη έχουν ξεκινήσει να χορηγούν τρίτες αναμνηστικές δόσεις του εμβολίου των Pfizer/BioNTech σε συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες. Πολύ πρόσφατα (13/8), ο Οργανισμός Τροφίμων και Φαρμάκων των ΗΠΑ (FDA) έδωσε έγκριση για χορήγηση τρίτης αναμνηστικής δόσης για ανθρώπους με εξασθενημένο ανοσοποιητικό σύστημα που μπορεί να μην αναπτύξουν ικανοποιητική ανοσιακή απάντηση μετά τον εμβολιασμό. Σε αυτές τις πληθυσμιακές κατηγορίες ανήκουν ασθενείς που έχουν υποβληθεί σε μεταμόσχευση, οι ασθενείς με κακοήθειες και οι ασθενείς με HIV. Οι Ιατροί της Θεραπευτικής Κλινικής της Ιατρικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, **Θεοδώρα Ψαλτοπούλου, Γιάννης Ντάνας, Πάνος Μαλανδράκης και Θάνος Δημόπουλος** (Πρύτανης ΕΚΠΑ) συνοψίζουν τα δεδομένα της πρόσφατης δημοσίευσης των G. Owen Schaefer από το Κέντρο Βιοιατρικής Ηθικής του Εθνικού Πανεπιστημίου της Σιγκαπούρης, R.J. Leland από το Τμήμα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Μανίτοβα του Καναδά, και Ezekiel J. Emanuel από το Πανεπιστήμιο της Πεννσυλβάνια των ΗΠΑ, στην έγκριτη επιστημονική επιθεώρηση JAMA (doi:10.1001/jama.2021.13226). Οι συγγραφείς σημειώνουν ότι η χορήγηση τρίτης αναμνηστικής δόσης θα επηρεάσει δίχως αμφιβολία την παγκόσμια διανομή των εμβολίων. Οι εκστρατείες εμβολιασμού με τρίτη αναμνηστική δόση σε μεγάλη κλίμακα θα συμβάλλουν στην ενίσχυση των παγκόσμιων ανισοτήτων όσον αφορά στην πρόσβαση στα εμβόλια. Οι συγγραφείς τονίζουν ότι υπό αυτές τις συνθήκες θα περιοριστεί η διαθεσιμότητα των εμβολίων σε χώρες με χαμηλά ποσοστά εμβολιαστικής κάλυψης του πληθυσμού με δύο δόσεις. Διαιωνίζοντας τις ανισότητες ουσιαστικά δε θα επιτευχθεί ένα παγκόσμιο τείχος προστασίας έναντι της COVID-19 και ο SARS-CoV-2 θα είναι πολύ πιθανό να συνεχίζει να μεταλλάσσεται και να αναδύονται νέα ιικά στελέχη που δυνητικά θα εμφανίζουν ανθεκτικότητα στην ανοσία των εμβολίων. Λαμβάνοντας υπόψη ότι το τρέχον εμβολιαστικό πρόγραμμα συνεχίζει να είναι αποτελεσματικό ως προς τη μείωση των σοβαρών και θανατηφόρων εκβάσεων των λοιμώξεων COVID-19 παρά την παρουσία νέων στελεχών, η χορήγηση αναμνηστικών δόσεων μπορεί να αναβληθεί μέχρι να είναι διαθέσιμα τα εμβόλια παγκοσμίως. Δεδομένα από το Ηνωμένο Βασίλειο, τον Καναδά και το Κατάρ δείχνουν ότι τα εμβόλια Pfizer-BioNTech είναι πολύ περισσότερο από 90% αποτελεσματικά στην πρόληψη σοβαρής λοίμωξης από την παραλλαγή δέλτα. Κατά τη χρονική περίοδο Ιανουάριος με Ιούνιος 2021, περισσότερο από το 90% των θανάτων από COVID-19 στις ΗΠΑ αφορούσαν ανεμβολίαστους. Υπολογίζεται ότι οι δόσεις των εμβολίων μπορούν να προσφέρουν μεγαλύτερη προστασία από νοσηλεία και θάνατο όταν χορηγούνται σε μη εμβολιασμένα άτομα παρά όταν χρησιμοποιούνται ως ενισχυτικά εμβόλια. Χαρακτηριστικά της κατάστασης των ανισοτήτων είναι τα στατιστικά στοιχεία σχετικά με την εμβολιαστική κάλυψη ανά τον κόσμο. Δέκα χώρες (Κίνα, Ινδία, ΗΠΑ, Βραζιλία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιαπωνία, Γαλλία, Τουρκία και Ιταλία) έχουν χορηγήσει περίπου τα τρία τέταρτα όλων των δόσεων εμβολίου που είναι διαθέσιμα παγκοσμίως. Αυτή η συγκέντρωση εμβολιασμών σημαίνει ότι οι πληθυσμοί πολλών χωρών μεσαίου και χαμηλού εισοδήματος παραμένουν απροστάτευτοι και οι επιδημίες COVID-19 σε αυτές τις χώρες αυξάνουν τον αντίκτυπό τους. Σύμφωνα με τα στοιχεία στις 10

Αυγούστου 2021, 6 από τις 10 χώρες με τους περισσότερους θανάτους κατά κεφαλή από την COVID-19 την περασμένη εβδομάδα (Τυνησία, Γεωργία, Μποτσουάνα, Εσβατίνι, Ναμίμπια και Νότια Αφρική) έχουν εμβολιάσει λιγότερο από το 10% του πληθυσμού τους. Κανένα από τα άλλα 4 κράτη (Φίτζι, Μαλαισία, Κούβα και Καζακστάν) δεν έχει εμβολιάσει πλήρως περισσότερο από το ένα τρίτο του πληθυσμού τους. Με άλλα λόγια, η ανισότητα των εμβολίων μεταφράζεται σε ανισότητες στα ποσοστά θνησιμότητας από τη λοίμωξη COVID-19. Συμπερασματικά, η χορήγηση μιας τρίτης αναμνηστικής δόσης θα πρέπει, τουλάχιστον στην παρούσα χρονική περίοδο, να περιοριστεί στις πληθυσμιακές ομάδες που εμφανίζουν μικρότερη ανοσιακή απάντηση στον εμβολιασμό και έχουν υψηλότερο κίνδυνο σοβαρής νόσου COVID-19. Παράλληλα, είναι εξίσου σημαντικό να διασφαλιστεί η παγκόσμια διανομή εμβολιαστικών δόσεων ώστε να εμβολιαστούν οι ανεμβολίαστοι σε χώρες μεσαίου και χαμηλού εισοδήματος για να επιτύχουμε ένα παγκόσμιο τείχος προστασίας έναντι των στελεχών του SARS-CoV-2.